

12 Wielka wojna z zakonem krzyżackim

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

IV. Postacie i wydarzenia o doniosłym znaczeniu dla kształtowania polskiej tożsamości kulturowej. Uczeń sytuuje w czasie i opowiada o:

4) Zawiszy Czarnym i zwycięstwie grunwaldzkim.

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 1308–1309, 1409–1411, 15 lipca 1410, 1411,
- postać: Zawiszy Czarnego z Garbowa,
- postacie najważniejszych uczestników bitwy pod Grunwaldem,
- postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego.

ROZUMIE

- konsekwencje przegranej pod Grunwaldem dla zakonu krzyżackiego.

POTRAFI

- opisać relacje polsko-krzyżackie w XIV w.,
- wyjaśnić, dlaczego w XIV w. Polska nie mogła odzyskać ziem utraconych na rzecz zakonu krzyżackiego,
- omówić relacje między Polską, Litwą a zakonem krzyżackim po 1386 r.,
- opowiedzieć o przyczynach i skutkach bitwy pod Grunwaldem,
- opisać przebieg bitwy pod Grunwaldem,
- zlokalizować na mapie Grunwald, ziemię dobrzyńską i Toruń.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna.

I. Wprowadzenie

Podajemy temat i cele lekcji.

W krótkim opisie przedstawiamy okoliczności, w jakich zakon krzyżacki pojawił się na ziemiach polskich. Omawiamy też relacje panujące między Krzyżakami a Polską w XIV w.

Zwracamy uwagę na dysproporcje między siłami krzyżackimi i polskimi, a następnie omawiamy działania podjęte przez polską stronę w celu ich zniwelowania (polityka Kazimierza Wielkiego, zawarcie unii z Litwą). Opis kończymy stwierdzeniem, że działania te były ukierunkowane na przygotowanie się do nieuchronnej konfrontacji.

II. Rozwinięcie

Proponujemy uczniom rozegranie gry dydaktycznej. Zadaniem uczniów będzie wcielenie się w rolę historyków badających relacje Polski i Litwy z Krzyżakami na przełomie XIV i XV w. Dzielimy klasę na pięć grup i rozdajemy schematy *Konflikt z Krzyżakami* wraz z zestawem karteczek z wydarzeniami ► [PDF](#).

Następnie prosimy uczniów, aby przeczytali podrozdział *Dlaczego wybuchła wojna z zakonem?* (s. 70–71) i rozłożyli karteczki w odpowiednich miejscach na schemacie. Wspólnie z uczniami weryfikujemy wykonanie zadania.

Informujemy, że kolejne zadanie będzie polegało na zebraniu informacji, które posłużą do rekonstrukcji przebiegu bitwy pod Grunwaldem (komentarz do lekcji). Ponownie dzielimy klasę na grupy, a następnie rozdajemy instrukcje ► [PDF](#).

Grupa I

Waszym zadaniem jest zebranie informacji na temat strategii wojsk polsko-litewskich. Wykorzystajcie informacje z podrozdziału *Rok 1410* (podręcznik, s. 71), infografikę (s. 72–73) oraz mapę (s. 74). Następnie przygotujcie krótką scenkę wraz z komentarzem, w której przedstawicie zebrane informacje. Na wykonanie zadania macie 15 minut.

Grupa II

Waszym zadaniem jest zebranie informacji na temat uczestników bitwy pod Grunwaldem (ważnych osobistości, liczebności i narodowości osób biorących udział w walkach). Wykorzystajcie biogram Zawiszy Czarnego (podręcznik, s. 71), informacje z podrozdziału *Rok 1410* (s. 71) oraz infografikę (s. 72–73). Następnie przygotujcie krótką scenkę wraz z komentarzem, w której przedstawicie zebrane informacje. Na wykonanie zadania macie 15 minut.

Grupa III

Waszym zadaniem jest zebranie informacji na temat wydarzeń, które rozegrały się 15 lipca 1410 r. Wykorzystajcie infografikę (podręcznik, s. 72–73) oraz informacje z podrozdziału *Rok 1410* (s. 71 i 74). Następnie przygotujcie krótką scenkę wraz z komentarzem, w której przedstawicie zebrane informacje. Na wykonanie zadania macie 15 minut.

Po upływie ustalonego czasu weryfikujemy wiadomości zebrane przez poszczególne grupy. Prosimy, aby każda grupa wybrała komentatora, który będzie przedstawiał kolejne etapy bitwy, uwzględniając informacje zebrane przez grupy.

Podsumowaniem scenki przedstawionej przez grupę III może być wykonanie przez wszystkich uczniów ćwiczenia 1 (zeszyt ćwiczeń, s. 38).

III. Podsumowanie

Po zakończeniu prezentacji informujemy, że choć bitwa złamała potęgę zakonu krzyżackiego, to nie oznaczała jego całkowitej klęski. Podajemy warunki pierwszego pokoju toruńskiego i lokalizujemy na mapie miejsce zawarcia pokoju oraz ziemię dobrzyńską.

Metody kontroli

Ćwiczenie 2 (zeszyt ćwiczeń, s. 39).

Praca domowa

Ćwiczenie 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 39).

Komentarz do lekcji

1. Tydzień przed zajęciami prosimy chętne osoby o wykonanie rekwizytów niezbędnych do zrekonstruowania przebiegu bitwy pod Grunwaldem (chorągwi Królestwa Polskiego, mieczy, tarcz, elementów zbroi), a także przyniesienie materiału (czerwonego i białego z naklejonym czarnym krzyżem), z którego będzie można wykonać stroje dla uczestników bitwy.
2. Ten temat możemy wzbogacić projekcją filmu *Bitwa pod Grunwaldem* ▶ .